

Beducht duidt aan dat men iemand of iets vreest of dat men in iets zwaarigheid vindt.

Bekommerd is sterker dan de drie vorige en geeft te kennen, dat men grote zorg heeft, onrust en geesteskwellung.

Mijn vrienden zijn bezorgd, men raadt mij dat ik vlucht. Omdat ik mij zeer bezorgd maak over de gevolgen van dit uitstel.

Zij moeten geen akelige voorstellingen van de onderwereld horen, om niet voor de dood bevreesd te worden. Bevreesd dat de wandelaars hen zouden zien.

Dezelfde gevaarlijke gevolgen voor welke zij zo beducht was. Toen werden de ouden des volks beducht voor tweespalt.

Zij waren zeer bekommerd over het lot van hun zoon.

329. BEZORGEN, BESTELLEN, OVERHANDIGEN.

Zorgen dat iets de plaats van zijn bestemming bereikt.

Bezorgen heeft de ruimste betekenis; het geeft niet aan op welke wijze de overbrenging geschiedt en drukt slechts uit, dat men zorg draagt dat het toevertrouwde goed overkomt.

Bestellen is iets op een bepaalde plaats brengen en sluit tevens in dat de bezorging geschiedt door een daartoe aangewezen persoon en tegen geldelijke vergoeding.

Overhandigen drukt uit, dat men de goederen zelf ter hand stelt aan de persoon, voor wie zij bestemd zijn.

Brieven en boodschappen te bezorgen hiernaast.

De ingesloten brief is hier vanmorgen besteld.

De nieuwbenoemde gezant heeft heden zijn geloofsbrief overhandigd.

330. BEZWAAR, MOEILIKHEID, HINDERPAAL.

Hindernis, die het bereiken van zeker doel in de weg staat.

Bezwaar is iets dat de verwezenlijking van iets minder gemakkelijk of minder mogelijk maakt; het doet vooral uitkomen de grote mate van krachtingspanning, die nodig is om tot een doel te komen.

Moeilijkheid slaat meer op de hindernissen, waarmede men te kampen heeft en die men moet overwinnen om te slagen.

Hinderpaal doet vooral uitkomen, dat hetgeen ons in de weg staat ons verhindert het doel te bereiken.

Het grote bezwaar was geschikte personen te vinden, die de last en het gevaar, aan de post verbonden, op zich wilden nemen. De spoedige vervulling van die post zal wel geen bezwaar geven.

Daar ik de veelvuldige moeilijkheden inziende, nimmer gedacht had dit werk voltooid te zien. Dat in zulk geval, het verzen maken geen moeilijkheid meer oplevert.

Hij is alle hinderpalen te boven gekomen. Hinderpalen, die onze Nederlandse volkseenheid belemmeren. (VUYLSTEKE)

331. BIJ, NAAST, NEVENS.

Bij is in de nabijheid van.

Naaft en **nevens** drukken de onmiddellijke nabijheid uit.

Naaft duidt op de nabijheid van plaats, **nevens** ook op gelijkheid in rang.

Terwijl dicht bij ons de wateren blijven ruisen. De slag bij Nieuwpoort. Ik zit niet naast u aan tafel. Zij zag, dat het kind naast haar was komen zitten.

Die schilderij is waardig nevens een Rembrandt te hangen. Het mag zeker geen uitzondering heten, wanneer Jan Van der Noot zich nevens of zelfs boven de beroemdste dichters stelt.

332. BIJEEEN, SAMEN.

Bijeen duidt enkel op de nabijheid van plaats.

Samen drukt een engere vereniging uit als het gevolg van een onderling verband, van een gemeenschappelijk doel; het is dus sterker dan **bijeen**.

De meest verschillende dingen kan men bijeen voegen, alleen gelijksoortige dingen kan men samenvoegen.

333. BIJEENKOMST, SAMENKOMST.

Het komen van twee of meer personen op dezelfde plaats tot zeker doel.

Bijeenkomst veronderstelt steeds een vooraf bepaalde plaats, tijd en doel.

Samenkomst kan ook een toevallige ontmoeting zijn.

Een gezellige (plechtige, godsdienstige) bijeenkomst. Wij zullen onze bijeenkomsten staken. Die vereniging belegt maandelijkse bijeenkomsten.

Iemand tot een samenkomst uitnodigen. De samenzweerders hadden geheime samenkomsten.

334. BITTER, ZUUR, WRANG.

Bitter is datgene wat een bijtende smaak heeft.

Zuur is datgene wat scherp is op de tong.

Wrang is scherp zuur, dat de mond samentrekt of samenwringt. In figuurlijke zin heeft het, evenals **bitter**, betrekking op de onaangename gevolgen, die iets na zich sleept.

Zuur duidt op de moeite en kwelling, waarmee iets gepaard gaat.

Dat is zo bitter als gal. Een heldere, geelachtige vloeistof, die eerst zuur doch daarna bitter smaakt. Hij zal het zich bitter beklagen.

Dat is zuur als azijn. Dit bier is zuur. Dat is een zuur stukje brood.

Die wijn is wrang. Wrange appels. De wrange vruchten van de oorlog. Nu smaakt hij de wrange vruchten van zijn wangedrag.

335. BLAAM, VERWIJT.

Afkeuring van iemands daden of gedrag.

Blaam geeft te kennen dat de daad, die men afkeurt, een smet werpt op hem die ze verricht heeft. Men legt op iemand een blaam in zijn afwezigheid.

Een **verwijt** richt men tot iemand in zijn tegenwoordigheid; het is een berisping over hetgeen hij gedaan heeft.

Hij verdient geen blaam, maar lof. Een ridder zonder vrees of blaam. Er kleef een blaam op die familie.

Iemand een scherp verwijt geven. Hem treft geen enkel verwijt.

336. BLIJDSCHAP, VREUGDE, VROLIJKHEID, GENOEGEN, VERRUKKING.

Aangenamen aandoening van ons gemoed.

Blijdschap spiegelt zich af op het gelaat; ze heeft meer betrekking op een enkel geval en wordt teweeggebracht door geringere oorzaken dan

Synoniemen

VOORBERICHT

Synoniemen zijn niet alleen gelijkbetekenende woorden, die elkaar volkomen dekken en dan ook in alle omstandigheden onverschillig kunnen gebruikt worden, maar vooral zinverwante woorden, d. w. z. woorden die veel overeenkomst hebben in de betekenis, die ook wel een hoofdbegrip met elkander gemeen hebben, maar die zich toch door een grotere of kleinere wijziging der betekenis onderscheiden, zodat men niet het ene woord voor het andere kan gebruiken.

Slechts zelden drukken twee woorden volkomen dezelfde gedachte uit en men zal dus begrijpen, dat de kennis van de synoniemen een belangrijk onderdeel vormt van de taalstudie, met het oog op het juist en van pas gebruiken van de woorden.

Nochtans zijn in onze taal slechts weinig werken hierover verschenen. De belangrijkste uitgaven op dit gebied waren het thans verouderde « Woordenboek der Nederlandsche Synoniemen » door Weiland en Landré ('s Gravenhage, 1821) en het « Handwoordenboek van Nederlandsche synoniemen » door J. Hendriks (Tiel, 1883), dat beknopt maar duidelijk een groot aantal synoniemen behandelt.

Bij de samenstelling van dit werk hebben wij dit laatste dan ook vaak geraadpleegd, evenals het groot Nederlands Woordenboek door de Vries en te Winkel, dat de juiste betekenis der woorden in al hun schakeringen weergeeft.

Wij zijn er ons wel van bewust, dat een werk als dit onvolledig en onvolmaakt is, maar hopen toch eenmaal de volledigheid te benaderen. Daarom doen wij een beroep op de gebruikers van dit werk, om ons hun opmerkingen te willen medelen, opdat in een latere druk eventuele aanvullingen en verbeteringen kunnen opgenomen worden.

J. CAUBERGHE

nederlandse taalschat

NEDERLANDSE TAALSCHAT

SPREEKWOORDEN
SPREEKWIJZEN
SYNONIEMEN
CITATEN

BREPOLS

BREPOLS

